

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas attīstības iespējas Latvijā

07/11/2024

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas rīcības plāns

**Saskaņā ar
ieteikumu
ES dalībvalstīm**

**24 mēnešus pēc ieteikuma
pieņemšanas ir jāpieņem jaunas vai**

**jāpilnveido esošās sociālās
ekonomikas stratēģijas vai**

**jāintegrē sociālā ekonomika
atbilstošās stratēģijās un politiku
pasākumos**

**pēc 4 gadiem jāziņo Eiropas
Komisijai par ieteikuma
īstenošanu**

Labklājības ministrija

Definīcija

Eiropas Padomes 27.11.2023 ieteikumā par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi piemēro šādas definīcijas:

- a) **“sociālā ekonomika”** ir **privātas struktūras**, kas ir neatkarīgas no valsts iestādēm un nodrošina preces un **pakalpojumus saviem biedriem vai sabiedrībai**, ietverot **kooperatīvus, savstarpējas palīdzības biedrības, asociācijas (ieskaitot labdarības organizācijas), fondus un sociālos uzņēmumus**, kas darbojas saskaņā ar šādiem **pamatprincipiem** un iezīmēm:
- **cilvēku**, kā arī **sociālo** vai **vides aizsardzības mērķu prioritāte** salīdzinājumā ar peļņu;
  - lielākās daļas **peļņas un pārpalikumu atkārtota ieguldīšana**, lai turpinātu īstenot savus **sociālos vai vides aizsardzības mērķus** un veiktu darbības dalībnieku/lietotāju (“kopējās intereses”) un/vai visas sabiedrības interesēs (“vispārējās intereses”); un
  - **demokrātiska vai līdzdalības pārvaldība**;
- b) **“sociālais uzņēmums”** ir struktūra, kas nodrošina preces un sniedz pakalpojumus tirgum uzņēmējdarbības veidā un saskaņā ar sociālās ekonomikas principiem un iezīmēm, par komercdarbības iemeslu nosakot sociālos vai vides mērķus.

Sociālās ekonomikas dalībnieki

Ekonomiskās vienības	Skaitis	Privāta struktūra	Nodrošina preces vai pakalpojumus		Cilvēku, kā arī sociālā vai vides mērķa pārkums par peļņu	Lielākās daļas peļņas ieguldīšana sociālie,/vides mērķiem	Demokrātiska vai līdzdalības pārvaldība
			saviem biedriem	sabiedrībai			
Biedrības – sabiedriskā labuma	1 274	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Biedrības – biedru labuma	22 420	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – sabiedriskā labuma	234	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – pārējie	1343	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Sociālie uzņēmumi	205	Pamatā – JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Sociālo pakalpojumu sniedzēji	925 (288*)	Jāatlasa atbilstošie		JĀ	Pamatā – JĀ	?	?
Kooperatīvās sabiedrības	1 600	Jāatlasa atbilstošās	JĀ		JĀ	Pamatā – JĀ	?
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	28	JĀ	JĀ		JĀ	Pamatā –JĀ	JĀ
KOPĀ:	27 400	≈ 15% no kopējā UR reģistrēto subjektu skaita 181 000					

* Atskaitot struktūrvienības (nav patstāvīgi subjekti) un valsts/pašvaldību iestādes/uzņēmumus

Sociālās ekonomikas ekosistēmas modelis

Labklājības ministrija

Tiesiskais ietvars, atbildību sadalījums, uzraudzība

Sociālās ekonomikas
jēdziena izstrāde
atbilstoši Latvijas
tiesību sistēmai un
kontekstam

Sociālās ekonomikas
subjektu identificēšana
un sasaiste starp
reģistriem

Sociālās ekonomikas
institucionālais atbildību
sadalījums

Sociālās ekonomikas
konsultatīvās padomes
izveide

Sociālās ekonomikas
ikgadējais monitorings

Sociālās ekonomikas
tematikas
pētījumu/izvērtējumu
veikšana

Labklājības ministrija

Pasākumi, kas veicina piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu ar sociālās ekonomikas palīdzību

Ieteikuma 5.–8. punktā ir ieteikts dalībvalstīm ieviest pasākumus, kas **veicina piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu** ar sociālās ekonomikas palīdzību. Precīzāk:

5. punktā ir ieteikts dalībvalstīm ieviest **darba tirgus politiku**, lai atbalstītu darbiniekus sociālajos uzņēmumos un viņu reintegrāciju darba tirgū, atbalstītu sadarbību starp valstu nodarbinātības dienestiem, sociālās ekonomikas struktūrām un parastajiem uzņēmumiem, labāk aizsniegtu jauniešus, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, veicinātu sociālo uzņēmējdarbību kā līdzekli pašnodarbinātības un nodarbinātības nodrošināšanai kopumā, dotu iespēju lielākam skaitam cilvēku ar invaliditāti iekļauties darba tirgū un veicinātu sociālo dialogu un darba koplīguma slēgšanu, tādējādi nodrošinot taisnīgus darba apstākļus.

6. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atzīt un atbalstīt sociālās ekonomikas struktūru ieguldījumu **sociālajā iekļaušanā** un ietvert tās sociālo un aprūpes pakalpojumu, mājokļu, kā arī izglītības un aktivitāšu veidošanā un nodrošināšanā bērniem un jauniešiem.

7. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atbalstīt **apmācību un prasmju pilnveidošanu** sociālās ekonomikas vajadzībām, veidojot prasmju izpēti saistībā ar tirgus vajadzībām, sadarbojoties ar sociālās ekonomikas pārstāvjiem, lai atvieglotu darbinieku apmācību ar mērķi novērst prasmju trūkumu un atvieglotu viņu iekļaušanu darba tirgū, un veidojot valstu vai starpvalstu sociālās ekonomikas kompetences centrus sadarbībā ar profesionālās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem.

8. punktā ir ieteikts dalībvalstīm stiprināt sociālās ekonomikas struktūru lomu **sociālās inovācijas** atbalstīšanā un vietējās attīstības un nodarbinātības galvenajās nozarēs, kā arī izmantot sociālās ekonomikas ieguldījumu, lai nodrošinātu taisnīgu divējādu pārkārtošanos, vienlaikus sekmējot ekonomikas un rūpniecības ilgtspējīgu attīstību un teritoriālo kohēziju.

Labklājības ministrija

Veidot sociālo ekonomiku veicinošus satvarus, izstrādājot un īstenojot visaptverošas stratēģijas šai nozarei

Ieteikuma 9.–21. punktā ir ieteikts dalībvalstīm **veidot sociālo ekonomiku veicinošus satvarus, izstrādājot un īstenojot visaptverošas stratēģijas šai nozarei**. Precīzāk:

13. punktā ir ieteikts dalībvalstīm uzlabot **piekļuvi publiskajam un privātajam finansējumam** sociālās ekonomikas vajadzībām, nodrošinot sociālo finanšu ekosistēmas un izmantojot pieejamo finansējumu, piem., ES fondus.

14.–16. punktā ir ieteikts dalībvalstīm uzlabot sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi tirgiem, **veicinot sociāli atbildīga publiskā iepirkuma izmantošanu** saskaņā ar iespējām, ko piedāvā pašreizējais Eiropas tiesiskais regulējums par publisko iepirkumu, un atbalstot sadarbību starp sociālās ekonomikas struktūrām un galvenajiem uzņēmumiem.

17. punktā ir ieteikts dalībvalstīm maksimāli izmantot pašreizējo **valsts atbalsta noteikumu** darbības jomu saskaņā ar ES tiesību aktiem, lai atbalstītu sociālo ekonomiku.

18. punktā ir ieteikts dalībvalstīm nodrošināt, ka **nodokļu sistēmas** neķavē sociālās ekonomikas attīstību, novērtēt, vai nodokļu sistēmas pietiekami veicina šo attīstību, un veicināt pārrobežu labdarību.

19. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atbalstīt sociālās ekonomikas struktūru īstenotu **sociālās ietekmes mērišanas un pārvaldības procesu** ieviešanu, kurus izmanto, lai mērītu un novērtētu konkrēta projekta vai organizācijas sociālo ietekmi.

20.–21. punktā ir ieteikts dalībvalstīm **veicināt izpratni par sociālo ekonomiku** un tās ieguldījumu, tai skaitā pārraugot sociālās ekonomikas attīstību un veiktspēju ar **pētniecības, datu un statistikas** palīdzību.

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas plāns 2025-2029

Institucionālais virziens

**Tiesiskais ietvars,
atbildības, uzraudzība**

- Definīcija
- Atbildību sadalījums
- Reģistri un dati
- Regulārs monitorings
- Sociālās ietekmes pētījumi/izvērtējumi
- Konsultatīvā padome

Mērķa grupas virziens

**Piekluve darba tirgum un
sociālā iekļaušana**

- Darba integrācija un mērķa grupu sasniegšana
- Pakalpojumu attīstība sociāli iekļaujošākai sabiedrībai
- Prasmju attīstība
- Sociālās inovācijas

Sistēmiskais virziens

**Sociālo ekonomiku
veicinošo sistēmu
attīstība**

- Piekluve finansējumam
- Sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi
- Nodokļu sistēmas atbalsts
- Pamanāmība un atpazīstamība
- Sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas stiprināšanas pasākumi

Labklājības ministrija

Paldies!

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

